

Sygn. akt II S 368/18

POSTANOWIENIE

Dnia 17 maja 2019 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny – Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Paweł Szewczyk (sprawozdawca)

Sędziowie: SO Anna Nowak

SO Joanna Czernecka

po rozpoznaniu w dniu 17 maja 2019 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi G. P.

przy uczestnictwie Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w Wadowicach

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, dotyczącej postępowania przed Sądem Rejonowym w Oświęcimiu sygn. akt I Ns 1343/12 (I Ns 357/06) oraz przed Sądem Rejonowym w Wadowicach, sygnatura akt I Ns 610/18

postanawia:

1. stwierdzić przewlekłość postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym Oświęcimiu do sygn. akt I Ns 1343/12, za okres od wpływu sprawy do Sądu Rejonowego w Oświęcimiu do dnia 3 marca 2016 r, w którym niniejszą sprawę połączono ze sprawą I Ns 357/06),
2. przyznać na rzecz skarżącej G. P. od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Oświęcimiu sumę pieniężną w kwocie 2 000 zł (dwa tysiące złotych),
3. oddalić skargę w pozostałym zakresie.
4. nie obciążać skarżącej G. P. obowiązkiem zwrotu kosztów Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w Wadowicach.

SSO Anna Nowak SSO Paweł Szewczyk SSO Joanna Czernecka

UZASADNIENIE

Skarżąca G. P. żądała stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie zarejestrowanej w Sądzie Rejonowym w Oświęcimiu pod sygn. akt I Ns 1343/12 oraz przyznania od Skarbu Państwa tytułem zadośćuczynienia za przewlekłość postępowania sumy pieniężnej w wysokości 20 000 zł.

Skarżąca podała, że przewlekłość postępowania jest oczywista i wynika m.in. z długotrwałego niepodejmowania czynności odnośnie ustalenia kręgu uczestników postępowania, jak też niewyznaczenia rozpraw. Wskazała również, że toczące się postępowanie jest wynikiem zwłoki w załatwieniu sprawy o stwierdzenie nabycia spadku po F. K. zgodnie z obowiązującym w chwili otwarcia spadku szczególnym reżimem dziedziczenia gospodarstw rolnych. Brak odpowiedniego załatwienia tej sprawy skutkuje wszczynaniem innych, w istocie bezprzedmiotowych postępowań.

Zgłaszając swój udział w postępowaniu, Skarb Państwa – Prezes Sądu Rejonowego w Wadowicach wniósł o odrzucenie skargi wobec niewskazania konkretnych okoliczności, w których skarżąca upatruje podstaw stwierdzenia przewlekłości postępowania. W dalszej kolejności uczestnik domagał się oddalenia skargi, podając, że czynności w sprawie nie były podejmowane opieszale, a czas trwania postępowania, przy uwzględnieniu szeregu czynników wpływających na jego przebieg, nie przekracza czasu akceptowanego w praktyce sądowej.

Również o odrzucenie skargi wniósł Skarb Państwa – Prezes Sądu Rejonowego w Oświęcimiu nie zajął stanowiska w sprawie.

Należy mieć na uwadze, że zgodnie z treścią skargi, została wniesiona jedynie co do sprawy I Ns 1343/12, a zarzutem było przewlekłe ustalanie kręgu uczestników. Zatem zakres kognicji Sadu Okręgowego został wyznaczony okresem samodzielnego bytu procesowego sprawy I Ns 1343/12.

Sąd Okręgowy ustalił, że sprawa o sygn. akt I Ns 1343/12 wszczęta została w dniu 29 listopada 2012 r. przed Sądem Rejonowym w Oświęcimiu z wniosku J. K. o stwierdzenie nabycia w drodze zasiedzenia udziału $\frac{3}{4}$ części w prawie własności nieruchomości składającej się z działek ewidencyjnych nr (...), położonej w K., objętej księgą wieczystą (...). Postanowieniem z dnia 3 marca 2016 r. sprawa o sygn. akt I Ns 1343/12 została połączona do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą o sygn. akt I Ns 357/06 Sądu Rejonowego w Oświęcimiu o dział spadku po F. K.. Postanowieniem z dnia 27 września 2018 r. sygn. akt I Co 434/18 Sąd Okręgowy w Krakowie wyłączył od rozpoznania sprawy sygn. akt I Ns 357/06 Sędziów : SSR Mikołaja Karpowa, SRR Janusza Nowaka, SSR Sławomira Nowaka, SSR Małgorzatę Sadło, SSR Aleksandrę Sokolińską-Chrapkiewicz, SSR Adama Szymeczko, SSR Magdalenę Rydel-Wołpiuk, SSR Elżbietę Witkowską, SSR Annę Brzósę, SSR Konrada Gwoździewiczza, SSR Danutę Hładką, SSR Bożenę Holecką, SSR Agnieszkę Pawłowską, SSR Tomasza Sikorę, SSR Anitę Szczerbowską-Pradid, SSR Marię Pawłowską, SSR Martę Stypułę, SSR Bożenę Urbańczyk-Szkutę i wyznaczył w miejsce Sądu Rejonowego w Oświęcimiu do rozpoznania przedmiotowej sprawy Sąd Rejonowy w Wadowicach I Wydział Cywilny. Zgodnie z postanowieniem sprawę przekazano Sądowi Rejonowemu w Wadowicach w dniu 9 października 2018 r. i zarejestrowano pod sygn. akt I Ns 610/18.

Analizując przebieg postępowania w sprawie I Ns 1343/12 (obecnie I Ns 610/18) Sąd Okręgowy ustalił, że po wstępnej kontroli wniosku i dołączonych do wniosku dokumentów Sąd Rejonowy w Oświęcimiu w dniu 27 czerwca 2013 r. wydał postanowienie w przedmiocie dopuszczenia do udziału w sprawie w charakterze uczestników postępowania oraz odmowie udziału. Postanowienie stało się prawomocne w dniu 8 sierpnia 2014 r., kiedy Sąd Okręgowy w Krakowie częściowo zmienił zaskarżone rozstrzygnięcie, uwzględniając zażalenie jednej z uczestniczek. Kolejne postanowienie o wezwaniu do udziału w sprawie osobie aktualnie wpisanej w księdze wieczystej dla objętej wnioskiem nieruchomości Sąd Rejonowy w Oświęcimiu wydał w dniu 25 września 2015 r. Zarządzeniem z dnia 29 października 2015 r. wyznaczono pierwszy termin rozprawy, która odbyła się w dniu 20 stycznia 2016 r. W dniu 2 lutego 2016 r. uczestniczka G. P. wniosła o połączenie sprawy o zasiedzenie ze sprawą o dział spadku po F. K., toczącej się przed Sądem Rejonowym w Oświęcimiu do sygn. akt I Ns 357/06. Postanowienie o połączeniu obu spraw do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy w Oświęcimiu wydał w dniu 3 marca 2016 r. Sąd Okręgowy zauważa, że o toczącym się postępowaniu o dział spadku, którego przedmiotem jest nieruchomość objęta wnioskiem o zasiedzenie w przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy powziął wiadomość najpóźniej w dacie 30 listopada 2015 r., kiedy okoliczność ta podniesiona została w piśmie procesowym uczestniczki G. P..

Sprawa o dział spadku sygn. akt I Ns 357/06 w chwili połączenia ją ze sprawą I Ns 1343/12 pozostawała zawieszona od 20 maja 2008 r. Postanowieniem z dnia 14 lipca 2016 r. sygn. akt I Ns 357/06 Sąd Rejonowy w Oświęcimiu umorzył postępowanie zgodnie z art. 182 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Postanowieniem z dnia 16 marca 2017 r. sygn. akt II Cz 577/17 Sąd Okręgowy w Krakowie uchylił powyższe postanowienie, uwzględniając zażalenie uczestniczki G. P.. Sąd Okręgowy stwierdził, że nie zachodziła wskazana w postanowieniu z dnia 20 maja 2008 r. podstawa zawieszenia postępowania, albowiem Sąd Rejonowy, którego obowiązkiem jest wskazanie kręgu osób zainteresowanych w sprawie, winien podjąć z urzędu czynności zmierzające do ustalenia spadkobierców A. K.. Dalsze czynności w sprawie I Ns 357/06 Sąd Rejonowy w Oświęcimiu podjął w dniu 19 kwietnia 2017 r., zwracając się do Ambasady RP w

Wiedniu o udzielenie stosownych informacji. Wobec treści wniosków uczestniczki G. P. oraz oświadczeń Sędziów Sądu Rejonowego w Oświęcimiu dalszy bieg postępowania dotyczył wyłączenia Sędziów Sądu Rejonowego w Oświęcimiu, do którego ostatecznie doszło zgodnie z postanowieniem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 27 września 2018 r. sygn. akt I Co 434/18.

Sprawa przekazana do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Wadowicach została zarejestrowana w tamtejszym Sądzie w dniu 9 października 2018 r. pod sygn. akt I Ns 610/18. W dniu 31 października 2018 r. akta przedstawiono Sądowi Okręgowemu w Krakowie w związku z zażaleniem uczestniczki G. P. na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 27 września 2018 r., a następnie w związku ze skargami uczestniczki na przewlekłość postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jednolity - Dz. U. z 2016 roku, poz. 1259 ze zm.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

W orzecznictwie Trybunału Praw Człowieka przyjmuje się, że jakkolwiek takie czynniki jak zawilość sprawy i fakt, że sądy różnych instancji orzekały w sporze mogą być powodem, który w pewnym stopniu może usprawiedliwić czas trwania postępowania, to jednak, po pewnym czasie, powody te nie mogą usprawiedliwiać całkowitego okresu postępowania. W dodatku, gdy czas trwania postępowania przekracza pewne granice, to nawet brak opóźnień ze strony organów prowadzących postępowanie nie stanowi już wiarygodnego powodu, który pozwoliłby uznać, że został spełniony warunek „rozsądnego terminu” (por. wyrok ETPCz z dnia 26 lutego 1992 roku w sprawie Nibbio przeciwko Włochom, sprawa nr 12854/87, A 228-A, § 18). Taka właśnie sytuacja zachodzi w okolicznościach niniejszej sprawy. Trudno bowiem racjonalnie odeprzeć zarzut, że postępowanie sądowe, które toczy się na jednym poziomie instancji ponad czternaście lat, nie jest postępowaniem przewlekłym, nawet jeżeli w toku tego postępowania zachodzi konieczność rozstrzygnięcia szeregu zagadnień z uwagi na jego skomplikowanie.

Podkreślić przy tym należy, że wprowadzenie do polskiego porządku prawnego skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki było skutkiem przyjętych przez państwo polskie zobowiązań międzynarodowych i orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (por. wyrok ETPCz z dnia 26 października 2000 roku w sprawie Kudła przeciwko Polsce, sprawa nr 30210/96). Z tego względu rozpoznając niniejszą skargę Sąd Okręgowy, dokonując oceny naruszenia prawa skarżącej do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, zobowiązany jest brać pod rozwagę standardy wypracowane w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Zapewnienie – wynikającego z art. 13 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności – środka urzeczywistniającego przestrzeganie praw i wolności zagwarantowanych w Konwencji winno bowiem nastąpić w pierwszej kolejności na poziomie krajowym. Dlatego też ocena przewlekłości postępowania w sprawie winna być dokonywana z zasadami określonymi w Konwencji i z uwzględnieniem kryteriów ustalonych w orzecznictwie Trybunału Praw Człowieka (por. np. wyrok ETPCz w sprawie Swat przeciwko Polsce, sprawa nr 13545/03, § 43).

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o skardze dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawilości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość

postępowania. Opierając się na tych kryteriach Sąd Okręgowy uznał skargę za uzasadnioną. Analiza akt sprawy wskazuje, że przed połączeniem ze sprawą o dział spadku postępowanie w koncentrowało się w zasadzie na kwestiach określenia kręgu osób uprawnionych do udziału w sprawie. Ponad rok toczyło się postępowanie w przedmiocie zażaleń uczestników na odmowę dopuszczenia do udziału w sprawie. Następnie analiza treści ksiąg wieczystych skłoniła Sąd Rejonowy do wydania kolejnego postanowienia o wezwaniu do udziału w sprawie w charakterze uczestnika. Pierwszy termin rozprawy wyznaczono po upływie trzech lat od wszczęcia postępowania. Pomimo wcześniejszych informacji o toczącym się postępowaniu o dział spadku, dopiero na wniosek uczestniczki G. P. Sąd Rejonowy rozważył zasadność połączenia sprawy o zasiedzenie ze sprawą o dział spadku. Należy podkreślić przy tym, że w dacie wydania postanowienia o połączeniu obu spraw, postępowanie o dział spadku pozostawało zawieszona, a trzy miesiące później wydano postanowienie o jego umorzeniu. Rozstrzygnięcie to zakwestionował Sąd Okręgowy i Sąd Rejonowy w Oświęcimiu podjął w sprawie dalsze czynności, nie dotyczyły one jednak bezpośrednio wniosku J. K. o zasiedzenie nieruchomości. Tok sprawy zmierzający do wydania merytorycznego rozstrzygnięcia zatamowały kolejne kwestie proceduralne, dotyczące wyłączenia sędziów Sądu Rejonowego w Oświęcimiu i jego konsekwencji w postaci przekazania sprawy do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Wadowicach.

W ocenie Sądu Okręgowego szereg czynności, szczególnie w początkowym etapie postępowania zainicjowanego wnioskiem o zasiedzenie podejmowano opieszale. Sąd Rejonowy nie dokonał wystarczająco wnikliwej analizy dokumentów dołączonych do wniosku, w tym stanu prawnego nieruchomości wynikającego z treści ksiąg wieczystych. Zaniechał również rozważenia kwestii dopuszczalności prowadzenia postępowania o zasiedzenie mimo wszczętego wcześniej postępowania o dział spadku w momencie, gdy okoliczność ta została ujawniona w postępowaniu.

Stosownie do treści art. 12 ust. 4 ustawy o skardze uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika - od komornika, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Sąd Okręgowy uznał, że odpowiednią sumą pieniężną za naruszenie prawa skarżącej będzie kwota 2 000 zł. Należy zwrócić uwagę, że sprawa I Ns 1343/12 z chwilą połączenia ze sprawą o dział spadku, straciła swoją odrębność procesową, z zatem dalsza ocena sprawności postępowania może być dokonana jedynie łącznie ze sprawą o dział spadku. Jednak, jak na wstępie zauważono granice skargi zostały wyraźnie odniesione do sprawy I Ns 1343/12.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji postanowienia na podstawie art. 12 ust. 1 i ust. 4 ustawy.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy (...) w zw. za art. 102 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i w zw. z art. 391 § 2 k.p.c., mając na uwadze charakter sprawy, jej znaczenie dla strony.

SSO Anna Nowak SSO Paweł Szewczyk SSO Joanna Czernecka